

*«Հայկական» հայագիտական ինտերնետային հանգույցի
ձևավորման ուղղությամբ Հայաստանի գրադարաններում
կատարվող աշխատանքների արդի վիճակը*

Տիգրան Զարգարյան
Հայաստանի ազգային գրադարան

Մինչև 2020 թ. մեր առաջնային խնդիրներն են.

1. զարգացնել ռազմավարական համագործակցությունը Հայաստանի և արտերկրի գրադարանների ու հայագիտական կենտրոնների հետ,
2. տրամադրել բարձր արժեք ունեցող հավաքածուներ և ծառայություններ գրադարանավարների, ընթերցողների, հետազոտական և կրթական ոլորտների աշխատակիցների,
3. ձևավորել երկարաժամկետ համագործակցություն գրադարանների, պետական ու դոնոր կազմակերպությունների հետ.

Մինչև 2020 թ. մեր առաջնային խնդիրներն են.

4. ստեղծել բարձր արտադրողական ՏՏ ենթակառուցվածք գրադարանների միջև՝ հիմնված GRID տեխնոլոգիաների և ամպային հաշվողական ծառայությունների վրա,
5. ներառել «Հայկական» գիտատեղեկատվական հանգույցի պաշարները միջազգային տարբեր կայքերում՝ «Աժխարհի հիշողություն», ‘Europeana’, «Բաց մատչելիության ամսագրեր»-ի և «Բաց մատչելիության գրքեր»-ի ուղեցույցներում և այլն:

Առաջնային խնդիր 1. Զարգացնել ուժեղացնել նախնական համագործակցությունը Հայաստանի և արտերկրի գրադարանների ու հայագիտական կենտրոնների հետ

- Աշխատանքները սկսվել են 2001 թ., երբ 10 խոշոր գրադարաններ, ինչպես նաև Ազգային գրապալատը ձեռնամուխ եղան «Հայաստանի գրադարանների համահավաք գրացուցակ»-ի ձևավորման աշխատանքներին:
- Այդ գրադարաններն են.
Ազգայինը, Հիմնարար գիտականը, Ազգային մանկականը, ֆադաֆայինը, ԵՊՀ-ն, ՀՊՃՀ-ն, ՀՊԼՀ-ն, ագրարային ակադեմիայինը, գիտաբժշկականը, գիտատեխնիկականը:

Առաջնային խնդիր 1. Չարգացնել ուղղակիության համագործակցությունը Հայաստանի և արտերկրի գրադարանների ու հայագիտական կենտրոնների հետ

- Ներկայումս համահավաք գրացուցակում կա ավելի քան 800 հազար մատենագիտական գրառում, և այդ քանակը աճում է:
- Գրադարանները կարող են գրառումները բեռնաթափել սեփական ֆարտարաններ՝ օգտագործելով Z39.50 համաձայնագիրը:
- Չեփարկում են հեղինակավոր գրառումների (Authority Records), խորագրերի (Subject Headings), աշխարհագրական անվանումների, կազմակերպությունների անունների (Corporate Names) շտեմարանները:

Առաջնային խնդիր 1. Զարգացնել ուսումնական համագործակցությունը Հայաստանի և արտերկրի գրադարանների ու հայագիտական կենտրոնների հետ

- «Հայ հնատիպ գրքի» համահավաք շտեմարանի ձևավորման աշխատանքներում համագործակցում են հետևյալ կազմակերպությունները. Հայաստանի ազգային գրադարանը, Հիմնարար գիտական գրադարանը, Մայր Աթոռի գրադարանը, Մատենադարանը, Ամստերդամի համալսարանը, «Դուդյան» մշակութային տունը (Ռուսիայի հայ առաքելական եկեղեցու թեմ):

Նման համագործակցությունը կարելի է բնութագրել որպես **“ՔԱՅԼ ԴԵՊՈՒ ՎԱՂՎԱ ԳՐԱԴԱՐԱՆ”**.

Առաջնային խնդիր 2. Տրամադրել բարձրարժեք հավաքածուներ և որակյալ ծառայություններ

Ստեղծվում է «Հայաստանի կրթական և հետազոտական պահոց» հանգույցը, որն ավելին է քան թվային գրադարանի մի հատվածը: Այն նաև.

- լաբորատորիա է «բաց մատչելիության» մոդելների փորձարկման համար,
- ծրագրային միջոցներ նախագծողների և տարածողների համայնք է, որտեղ հետազոտվում և ապա գրադարանային հանրությանն են առաջարկվում Բաց/Ազատ կոդերով ծրագրաշարեր,

Առաջնային խնդիր 2. Տրամադրել բարձրարժեք հավաքածուներ և որակյալ ծառայություններ

- ուսուցողական լսարան է «Գրադարանագիտություն և տեղեկատվական գիտություն» մասնագիտացմամբ ուսանողների գործնական աշխատանքների կազմակերպման համար,
- գիտական կենտրոն է որտեղ հետազոտվում են Սեմանտիկ Վեբի հնարավորությունները, ամպային հաշվարկների կիրառությունները գրադարաններում և այլն:

Առաջնային խնդիր 2. Տրամադրել բարձրարժեք հավաքածուներ և որակյալ ծառայություններ

Աշխատանքներն իրականացվում են Հայաստանի ազգային գրադարանի և Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Հիմնարար գիտական գրադարանի մասնագետների ջանքերով:

Կազմակերպությունները համատեղ օգտագործում են հաշվողական հզորությունները, թվայնացման համար նկարահանող սարքերը, մարդկային ներուժը:

Առաջնային խնդիր 2. Տրամադրել բարձրարժեք հավաքածուներ և որակյալ ծառայություններ

Որպես ծրագրային լուծումներ օգտագործվում են.

- սպասարկող կայանների համար **Linux, MySQL, Apache,**
- ուստայնի կառավարման համակարգ՝ **‘Drupal’** ,
- բովանդակության կառավարման համար **‘Greenstone’** և **‘ePrints’** համակարգերը,
- էլեկտրոնային գրքերի հրատարակման համար **‘Internet Archive Book Reader’**,
- ԳԱԱ ինստիտուտների համահավաք գրացուցակի ձևավորման համար՝ **‘Evergreen’** համակարգը,
- «Հայ պարբերական մամուլի» համահավաք գրացուցակի ձևավորման համար **‘Koha’** համակարգը (գտնվում է փորձարկման փուլում):
- Հետազայում կունենանք **‘Newspapers Online’** հանգույցը:

Օգտագործվող ծրագրաշարեր

BIBLIOGRAPHIC DATABASES

[FSL Catalogue](#)

[Union Catalogue of NAS RA Institutions](#)

[Bibliographies of the Academicians of the NAS](#)

[The Presidents of the NAS of RA](#)

[Mass Media about the Science](#)

[Open Access Publishing in European Networks](#)

[Global Open Access Portal](#)

[All-Russian Mathematical Portal](#)

[International Nuclear Information System](#)

[Armeniana](#)

[Haybook](#)

Evergreen

Greenstone

NAS JOURNALS

[About the NAS Journals](#)

[Armenian Journal of Mathematics](#)

[Armenian Journal of Physics](#)

[Proceedings of NAS RA: Mechanics](#)

[Chemical Journal of Armenia](#)

[Proceedings of the NAS RA: Earth Sciences](#)

[Proceedings of the NAS RA: Physics](#)

[Proceedings of the NAS RA: Technical Sciences](#)

[NAS RA Reports](#)

[Biological Journal of Armenia \(Proceedings: Biology and Agriculture\)](#)

[Historical-Philological Journal](#)

[Herald of the Social Sciences](#)

[Bulletin of the Academy of Sciences of the Armenian SSR: Social Sciences](#)

[Bulletin of the Armenian branch of the Academy of Sciences of the USSR](#)

E-BOOKS

[The Armenian Book in 1512-1800](#)

[The Armenian Book in 1801-1850](#)

[The Armenian Book in 1851-1900](#)

[The Armenian Book in 1901-1920](#)

[Armenian printing 400](#)

[Online portal of serial publications](#)

[Takhtajania](#)

[e-books \(accessible from the NAS intranet\)](#)

[Classical Armenian Literature](#)

Eprints

Internet Archive Book Reader

Թվայնացված նյութեր. որոշ վիճակագրություն

2012 թ. հոկտեմբերի դրությամբ թվայնացված է.

- Ավելի քան 950 գիրք (273,242 pages).
Ժամանակահատվածը՝ 1512-1970 ական թթ.
- 15 ակադեմիական ամսագիր (2,078 համար, 33,174 հոդված, 236,753 էջ):

Ժամանակահատված՝ 1940-2012.

- Բոլոր նյութերը ունեն բաց մատչելիության կարգավիճակ և դրանց տրված է «Ստեղծագործական համայնքներ» **CC BY-NC 3.0** արտոնագիր:

Առաջնային խնդիր 3. Համագործակցություն գրադարանների, պետական ու դոնոր կազմակերպությունների հետ

ՀՀ Մշակույթի նախարարություն

- Ֆինանսավորում է Հայաստանի գրադարանների համահավաք գրացուցակի ձևավորման աշխատանքները՝ 2006 թ. սկսած ExLibris կազմակերպությանը վնարելով Aleph համակարգի տարեկան շահագործման ծախսերը:
- Ֆինանսավորում է համայնֆային գրադարանների համար «Վարպետաց դասերի» կազմակերպումը:

*Առաջնային խնդիր 3. Համագործակցություն
գրադարանների, պետական ու դոնոր
կազմակերպությունների հետ*

ՀՀ Մշակույթի նախարարություն

- 2012 թ. ֆինանսավորել է երկու միջազգային գրադարանագիտական գիտաժողով:
- Իրականացնում է EBSCO շտեմարանի տարեկան բաժանորդագրությունը:

*Առաջնային խնդիր 3. Համագործակցություն
գրադարանների, պետական ու դոնոր
կազմակերպությունների հետ*

**«Էլեկտրոնային տեղեկատվություն
գրադարաններին» կոնսորցիում**

- Համագործակցում է Հայաստանի գրադարանների հետ՝ աջակցելով գեղջված գներով բաժանորդագրությանը բարձրարժեք գիտական շտեմարաններին:
- Տրամադրել է դրամաժողովներ համայնքի հետ աշխատանքների ուժեղացման համար Բերդի ֆադաֆային և Լոռու մարզային գրադարաններին :

*Առաջնային խնդիր 3. Համագործակցություն
գրադարանների, պետական ու դոնոր
կազմակերպությունների հետ*

**Հայաստանի ակադեմիական հետազոտական
համակարգչային ցանց (ASNET)**

- Միավորում է համալսարանական, գիտահետազոտական, մշակութային կազմակերպությունները :
- Ազգային գրադարանը, ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանը, ԵՊՀ, ՀՊՃՀ, Բժշկական համալսարանի, ԳԱԱ ինստիտուտների գրադարանները ASNET-ի անդամներ են:

Առաջնային խնդիր 3: Համագործակցություն գրադարանների և պետական ու դոնոր կազմակերպությունների հետ

Ucom հեռահաղորդակցական ցանց

- Տրամադրում է անվճար անլար ինտերնետ Հայաստանի ազգային գրադարանին, ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանին:
- Կապը հասանելի է գրադարանների ընթերցասրահներում:
- Նախատեսում է նման կապ տրամադրել նաև համալսարանների գրադարաններին:

*Առաջնային խնդիր 3. Համագործակցություն
գրադարանների, պետական ու դոնոր
կազմակերպությունների հետ*

Հայաստանի ազգային գրադարանը անդամակցում է՝

- Գրադարնային միությունների միջազգային կազմակերպությանը (ԻՖԼԱ),
- Եվրոպական ազգային գրադարանների միությանը,
- Եվրասիական գրադարանների միավորմանը:

Առաջնային խնդիր 3. Համագործակցություն գրադարանների, պետական ու դոնոր կազմակերպությունների հետ

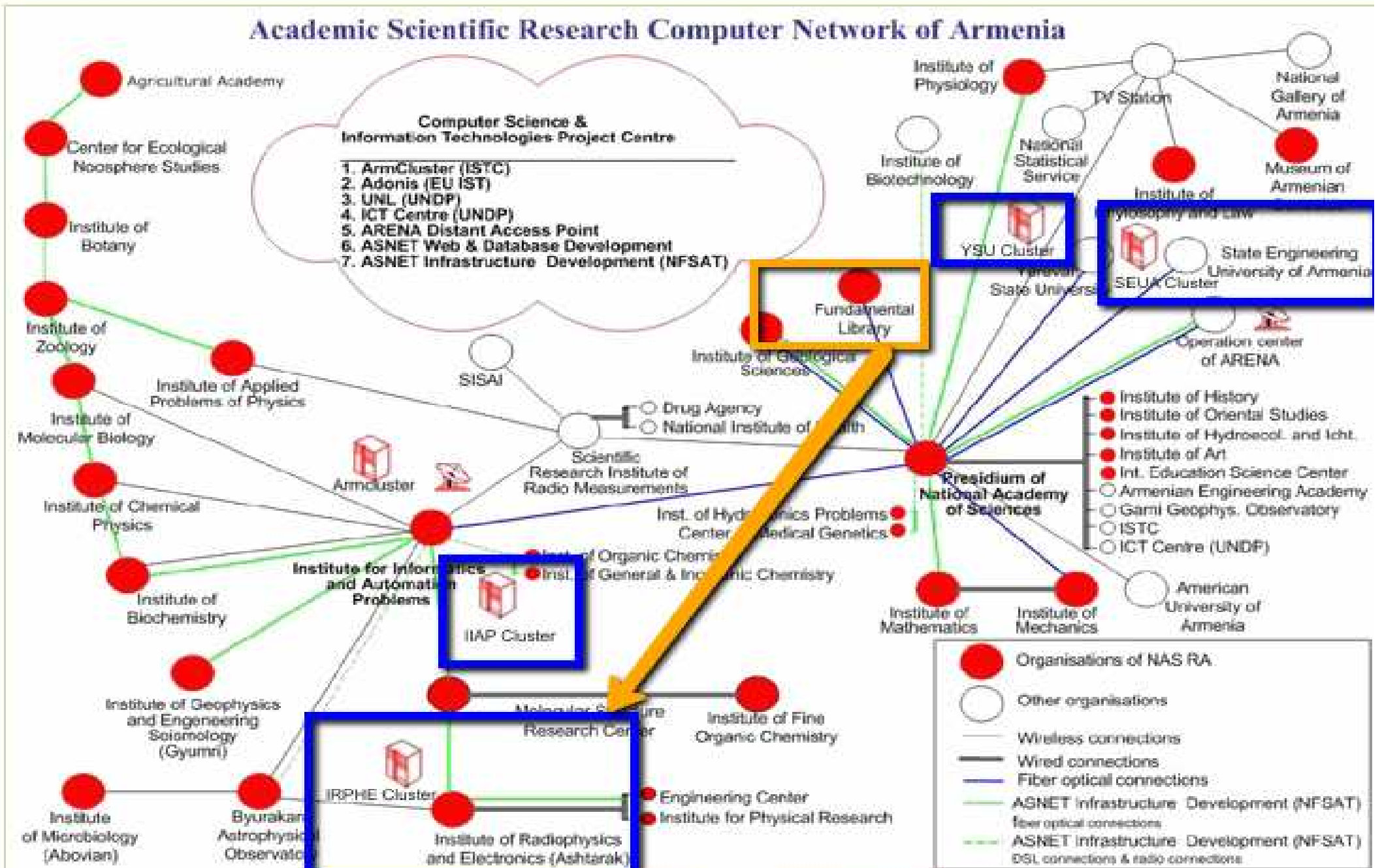
- Թվայնացման աշխատանքների իրականացման համար
Հիմնարար գիտական գրադարանն ունի դրամաժնորհներ
ՆԱՏՕ-ից, և Բրիտանական գրադարանի «Վտանգված
արխիվներ» ծրագրից:
- Բաց մատչելիության մոդելների ներկայացման համար
դրամաժնորհներ՝ «Բաց հասարակության ինստիտուտից»:
- Գրադարանավարների մագիստրոսական կրթության
կազմակերպման համար՝ դրամաժնորհ Եվրամիության
Տեմպուս ծրագրից:

Առաջնային խնդիր 4. Ստեղծել բարձր արտադրողական ՏՏ ենթակառուցվածք՝ հիմնված **GRID** տեխնոլոգիաների և ամպային հաշվողական ծառայությունների վրա

Մեծացնել «Բովանդակության» արտադրության ծավալները օգտագործելով ԳԱԱ ԳՆԻԴ ենթակառուցվածքը:

- Այսօր ողջ աշխարհում Գրիդ ենթակառուցվածքը տվյալների հաղորդման արագագործ ցանցի հետ միասին ընդունվում է որպես գիտելիքահեղին հասարակության հիմնական բաղկացուցիչներից մեկը:

■ ArmGrid Sites Network Infrastructure

www.asnet.am

www.sci.am

Copyright (C) 1994-2006 ASNET-AM, All rights reserved

Առաջնային խնդիր 4. Ստեղծել բարձր արտադրողական SS ենթակառուցվածք՝ հիմնված GRID տեխնոլոգիաների և ամպային հաշվողական ծառայությունների վրա

Մեկ հանգույցի տեխնիկական բնութագրչներն են.

- պրոցեսորներ՝ 6,
- պրոցեսորի տեսակը՝ MSI X2-108-A4M Intel Quad Core Xeon E5420 2.5 GHz,
- մեմենայական հիշողություն՝ $6 * 8Gb = 48Gb$,
- մշտական հիշողություն՝ HDD: $6 * 256Gb = 1536Gb$,
- արտադրողականությունը՝ 480 Gflops:

Առաջնային խնդիր 4. Ստեղծել բարձր արտադրողական ՏՏ ենթակառուցվածք՝ հիմնված **GRID** տեխնոլոգիաների և ամպային հաշվողական ծառայությունների վրա

- Նախատեսվում է տեխնոլոգիաները և ամպային հաշվողական ծառայություններն օգտագործել.
- թվայնացված պատկերների օպտիկական ֆանաչման խնդիրների լուծման համար,
  - թվայնացված պատճենների երկարաժամկետ արխիվացման համար:
  - Ամպային հաշվարկների համար օգտագործվում են **Google**-ի ծառայությունները.

Առաջնային խնդիր 5. Ներառել «Հայկական»-ի պատարները մեկ ընդհանուր հանգույցում

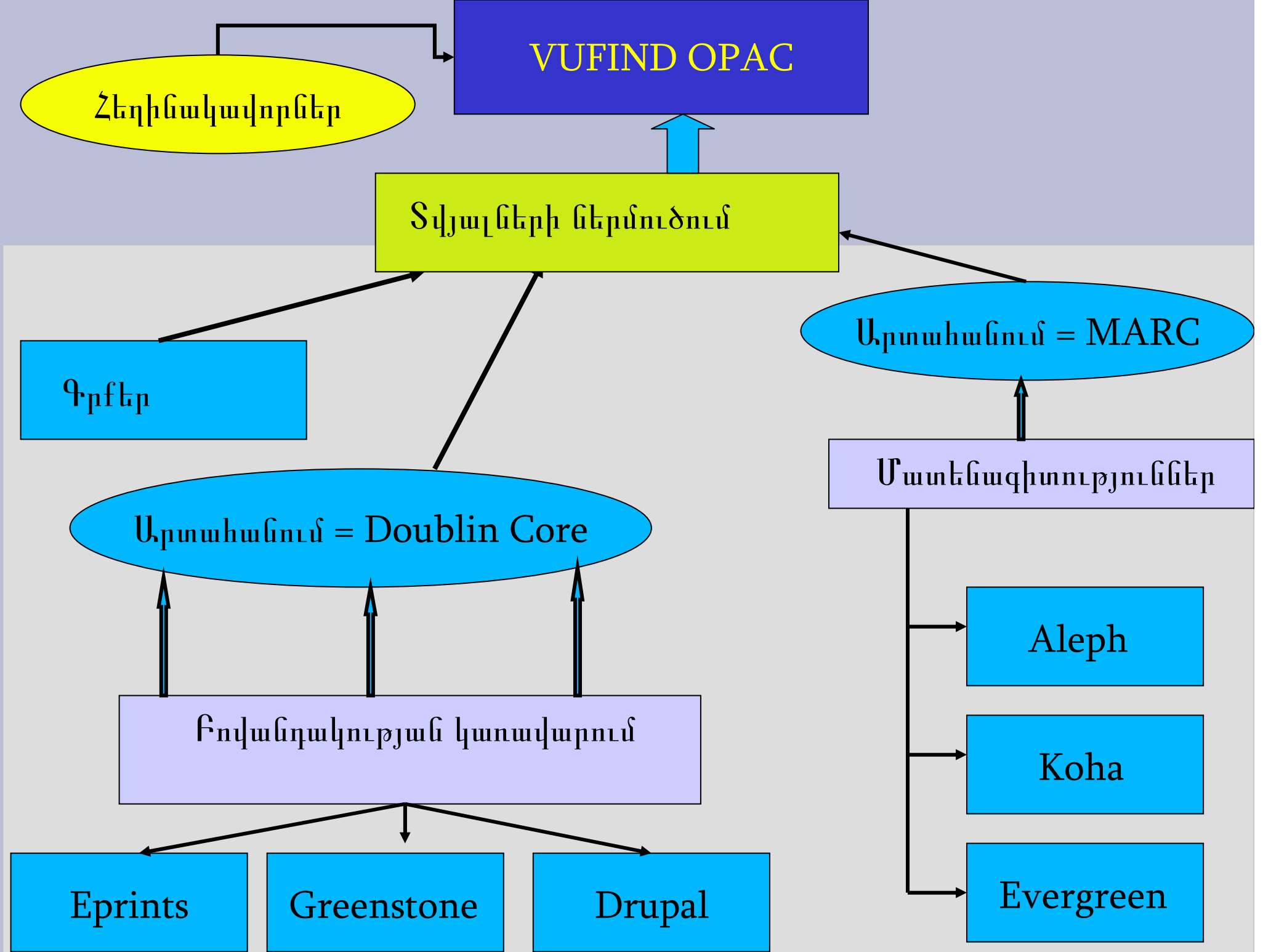
- Հայաստանի երեք գիտական ամսագրեր գրանցված են «Բաց մատչելիության ամսագրերի» ուղեցույցում:
- Ընթանում են հայագիտական բնույթի գրքերի թվայնացման և դրանք համացանցում հասանելի դարձնելու աշխատանքները:
- Փորձարկվում են պարբերական մամուլի համահավաք գրացուցակի ձևավորման մի քանի ծրագրային մոդելներ:

Առաջնային խնդիր 5. Ներառել «Հայկական»-ի պաշարները մեկ ընդհանուր հանգույցում

Նախագծվող նոր հանգույցը պետք է ներառի.

- մատենագիտական գրառումներ՝ գրքեր, թերթեր, ամսագրեր,
- պարբերական մամուլից հոդվածների վերլուծական նկարագրություններ,
- «Ծնված թվային» նյութեր,
- լրիվ տեխստային նյութեր,
- տվյալներ ինստիտուցիոնալ պահոցներից,
- կապակցված «Հեղինակավոր գրառումներ» և «Խորագրեր»:

[Advanced](#)

[Home](#) > Search: Աճառյան

Showing 1 - 4 of 4 for search: 'Աճառյան', query time: 0.04s

Sort

Narrow Search

- 1 **Հրայր Աճառյան (1876-1953)** [Add to Favorites](#)
by [Ստեփանյան, Գ. Խ.](#)
Article
- 2 **Հրայր Աճառյան (Ծննդյան 100-ամյակի առթիվ)** [Add to Favorites](#)
by [Աղայան, Է. Բ.](#)
Article
- 3 **Հրայր Աճառյան. Հայոց գրեղը (գիրք առաջին). «Հայաստան» հրատարակչություն, Երևան, 1968 թ., 400 էջ** [Add to Favorites](#)
by [Աբրահամյան, Ա. Ա.](#)
Article
- 4 **Հ. Աճառյան. Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի համեմատությամբ 562 լեզուների հատ. 6. շՄՄՀ ԳԱ հրատ...** [Add to Favorites](#)
by [Աբրահամյան, Ա. Ա.](#)
Article

Institution
Fundamental Scientific Library of NAS RA (4)

Format
Article (4)

Author
Աբրահամյան, Ա. Ա (2)
Աղայան, Է. Բ (1)
Ստեփանյան, Գ. Խ (1)

Year of Publication
From: To:

[Advanced](#)

[Home](#) > [Հ. Աճառյան,...](#) > [Description](#)

 [Add to Favorites](#)

Հ. Աճառյան, Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի
համեմատությամբ 562 լեզուների, հատ. 6, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ.,
Երևան, 1971, 845 էջ

Main Author: [Ազրախանյան, Ա. Ա.](#)

Format: Article

Language:

Published: Հայկական ՄՍՀ գիտությունների ակադեմիա 1972

Subjects: [P Philology. Linguistics](#)

Tags: No Tags, Be the first to tag this record! [Add Tag](#)

Description

Comments

Staff View

«Հայկական» հայագիտական ինտերնետային հանգույցի
ձևավորման ուղղությամբ Հայաստանի գրադարաններում
կատարվող աշխատանքների արդի վիճակը

Լուծում պահանջող խնդիրներ.

- Ղեկավարման խորհրդի ստեղծում
- Ֆինանսական հոսքերի կազմակերպում
- Ռազմավարության մշակում
- Ծառայությունների տեխնիկական վերլուծություն

«Հայկական» հայագիտական ինտերնետային հանգույցի
ձևավորման ուղղությամբ Հայաստանի գրադարաններում
կատարվող աշխատանքների արդի վիճակը

Ֆինանսական հոսքեր.

- Ինչպե՞ս կայացնել «Հայկական»-ը
- Մասնակիցների պատասխանատվությունները կայուն ֆինանսական մուտքերի ապահովման գործում

«Հայկական» հայագիտական ինտերնետային հանգույցի
ձևավորման ուղղությամբ Հայաստանի գրադարաններում
կատարվող աշխատանքների արդի վիճակը

Ղեկավարման խորհուրդ.

- «Հայկական»-ի կայացման համար ղեկավարման խորհրդի ինչպիսի՞ կառուցվածք է անհրաժեշտ ունենալ
- Համագործակցության մոդելներ՝ «Europeana»-ի, «Աշխարհի հիշողության», 'Hathi Trust'-ի հետ:

«Հայկական» հայագիտական ինտերնետային հանգույցի
ձևավորման ուղղությամբ Հայաստանի գրադարաններում
կատարվող աշխատանքների արդի վիճակը

Ռազմավարության մշակում

- «Հայկական»-ի հայեցակարգի մշակում
- Ինչպե՞ս ինտեգրել «Հայկական»-ը Եվրամիության թվային տարածքին:
- Ինչպե՞ս ապահովել «Հայկական»-ի թվային ծառայությունների շարունակական զարգացումը:

Շնորհակալություն